

Kulttuurialan tulevaisuustyöryhmä, kokous 9

Aika: torstai 21.4. klo 10.00 – 12.30

Paikka: Oikeusministeriö, Eteläesplanadi 10:stä Julkisuus kokoustila, 1. krs. Helsinki ja Teams

Osallistujat:

Puumala Tuomo, pj., valtiosihteeri, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)
Kaivosoja Riitta, vpj., ylijohtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö (-)
Anne Brunila, hallituksen puheenjohtaja, Suomen elokuvasäätiö (x)
Pauliina Feodoroff, elokuvaohjaaja, teatteriohjaaja ja käsikirjoittaja (-)
Jukka Ihanus, valtiosihteeri (-)
Juha Itkonen, kirjailija, Taideneuvoston puheenjohtaja (x)
Sari Kaasinen, taiteilija, kulttuuriyrittäjä (-)
Mikko Kosonen, muusikko (x)
Jarkko Lahti, näyttelijä, taiteellinen johtaja (x)
Teemu Mäki, Suomen Taiteilijaseuran puheenjohtaja, kuvataiteilija (x)
Julian Owusu, tanssija (x)
Tommi Saarikivi, toimitusjohtaja, Musiikin edistämissäätiö ry (x)
Johanna Selkee, erityisasiantuntija, Kuntaliitto (x)
Liisa Suvikumpu, toimitusjohtaja, Säätiö ja rahasto ry (x)
Pekka Timonen, Tapahumateollisuus ry:n puheenjohtaja (-)
Kaisa Paavolainen, toimitusjohtaja, Suomen Teatterit ry (-)

Pysyvät asiantuntijat:

Kaarlo Hildén, rehtori, Taideyliopisto (x), sijainen Mika Virkkala, Taideyliopisto
Rosa Merilainen, toiminnanjohtaja, Kultra ry (-)

Sihteeristö:

Minna Karvonen, johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)
Esa Pirnes, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)
Tapani Sainio, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)
Petra Tarjanne, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö (x)
Jorma Waldén, johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö (-)

Asialista

1. Kokouksen avaus
 - pj. Tuomo Puumala avasi kokouksen ja arvioi, että suunnitellut kaksi jäljellä olevaa kokousta tarvitaan työryhmäraportin viimeistelemiseksi.
2. Vaikuttajakyselyn tuloksia
 - Liisa Suvikumpu esitteli Säätiöt ja rahastot ry:n tekemän ns. vaikuttajakyselyn tuloksia. Kyselyn toteutti Taloustutkimus Oy.
 - Tutkimuksessa selvitettiin, miten päättäjät näkevät kulttuurialan tulevaisuuden ja mitä kulttuurialojen kehittämiseksi aiotaan tehdä. Tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluina.

Kohderyhmänä olivat poliittiset vaikuttajat (kansanedustajat, ensisijaisesti kaupungin/kunnanhallitusten puheenjohtajat, toissijaisesti kaupungin/kunnanvaltuustojen pj:t), virkamiehet (valtionhallinnon ylimmät virkamiehet, kunnan- ja kaupunginjohtajat), kulttuurivaikuttajat ja alan tutkimuslaitosten johto (taidealan järjestöt, oppilaitokset, museot, galleriat, teatterit etc.) sekä median edustajat (päätoimittajat, muut keskeiset toimittajat). Otosta ei ole painotettu

- Tulosten mukaan:
 - valtaosa vastanneista kokee henkilökohtaisesti taiteen ja kulttuurin tärkeäksi
 - kulttuurin tukemiseen Suomessa kokee voivansa vaikuttaa yli kolmannes kaikista vastaajista, poliittisista vaikuttajista ja virkamiehistä vain alle kolmannes kokee voivansa vaikuttaa asiaan
 - taiteen ja kulttuurin uskotaan kaikissa vastaajaryhmissä tuovan paikkakunnalle elinvoimaa, mutta kolme neljästä vastaajasta uskoo, että kunnat eivät jatkossa pysty mahdollistamaan kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja saavutettavuutta
 - maakuntien ja hyvinvointialueiden kuntia suurempaan rooliin kulttuuripalveluiden tarjoajana uskoo vain viidennes kaikista vastaajista; vähiten tätä mieltä ovat poliittiset vaikuttajat ja virkamiehet
 - taiteen ja kulttuurin julkista rahoitusta pitää kaikista vastaajista lähes puolet liian vähäisenä, lähes yhtä suuri osuus sopivana ja vain pari prosenttia liian suurena; yli puolet poliittisista vaikuttajista ja kaksi kolmesta virkamiehestä arvioi julkisen rahoituksen sopivaksi
 - taiteen ja kulttuurin menojen nostamisen 0,8 %:sta 1 %:iin kannalla ovat lähes kaikki kulttuurivaikuttajat/alan tutkimuslaitosten johto; poliittisista vaikuttajista tällä kannalla on hieman yli puolet; nousun seuraavan viiden vuoden aikana arvioi toteutuvan lähes kaksi kolmesta kulttuurialan vaikuttajasta/alan yrityksen johdosta, mutta vain alle kolmannes poliittisista vaikuttajista
 - mitä kulttuurissa pitäisi tapahtua, että kulttuuripoliittinen tuki kasvaisi? - eniten mainitaan kulttuurin oman aktiivisuuden lisääminen, tiedotus, markkinointi ja näkyvyys; seuraavaksi useimmin mainitaan vahvempi vaikuttaminen ja järjestäytyminen, ammattimainen toiminta, kulttuurin muuttuminen ihmisläheisempään ja monipuolisempaan suuntaan sekä kulttuurin monipuolisuuden ja merkityksen ymmärtäminen; t. kulttuurin muuttuminen ihmisläheisempään suuntaan mainitaan keskimääräistä useammin poliittisten vaikuttajien keskuudessa
- Esitettiin, että kyselyn tulokset tulee huomioida työryhmän raportissa.
- Tuloksia pidettiin osin huolestuttavina – tulkittiin, että päätöksentekijät eivät ole vielä(kään) heränneet arvostamaan kulttuurialaa. Viestinnän tehostaminen ja äänen pitäminen oman asian puolesta nähtiin tärkeänä, mutta tuotiin esiin, että on kiinnitettävä huomiota myös siihen, miten alan puolesta puhutaan, jotta se puhuttelee erilaisia viestin vastaanottajia. Kysyttiin, pitäisikö kulttuurialan opetella brändäämään itsensä uudelleen. Todettiin yhtenä johtopäätöksenä, että raportti on kytkettävä suuriin yhteiskunnan ja talouden teemoihin, kuten että kulttuuri ja luova ala on kasvuala ja investoinnit siihen hyödyttävät koko yhteiskuntaa ja taloutta ja että alan nettovaikutus talouteen on positiivinen luodessaan työpaikkoja ja vaurautta. Myös kansallisen identiteetin, henkisen resilienssin ja demokratian puolustamisen korostamista akuutissa (Ukrainan sodan) tilanteessa pidettiin tarpeellisena.
- Toisaalta huomautettiin myös liian yksioikoisista tulosten tulkinnasta. Kyselyn tulokset heijastavat siihen vastanneiden toimintaympäristöä laajemmin kuin pelkästään vastanneiden omia näkemyksiä. Kansallisen identiteetin korostamisen riskinä nähtiin väärän viestin

syntyminen, koska suomalainen kulttuuri ei todellisuudessa ole yksiniittinen eikä yhdenvertainenkaan esimerkiksi vieraskielisten näkökulmasta.

- Keskeisenä huomiona työryhmäraportin näkökulmasta pidettiin sitä, että käsitys kulttuurista harvoja ihmisiä koskevana asiana on pystyttävä osoittamaan vääräksi. Kulttuuri koskee kaikkia ja kaikki elävät sen keskellä. Tästä lähtökohdasta vaatimukset kulttuurin ansaitsemasta arvostuksesta ja lisärahoituksesta eivät ole kohtuuttomia.

3. Työryhmäraportin läpikäynti kokonaisuutena

- Puheenjohtaja kokosi em. kohdan keskustelun pohjalta keskeisiä argumentteja ja ilmaisuja työryhmäraportin esipuhetta ja aloitusta varten.
- Nostettiin esiin kysymys siitä, mitä tapahtuu työryhmän työn jälkeen ja todettiin, että on tärkeää saada työryhmän viestit ja esitykset leviämään kentälle. Tässä työryhmän jäsenillä on tärkeä rooli. Todettiin myös, että työryhmän keskeisistä viesteistä voidaan tehdä power point-slaidit, joita voidaan jakaa kentän käyttöön. Liisa Suvikumpu miettii viestintästrategiaa.
- Sovittiin, että pyritään saamaan raportin ulkoasu vastaamaan sen sisältöä. Vaikka raportti julkaistaan ministeriön julkaisusarjassa, jossa ilmestyvät julkaisut ovat vakiomuotoisia, tässä tapauksessa käytetään ulkopuolista graafikkoa tuomaan julkaisulle ominaisilmettä (valtioneuvoston ohjeistuksen rajoissa).

4. Muut mahdolliset asiat ja tulevat kokoukset

- to 5.5. klo 10 – 12.30
- ma 23.5. klo 10.30 – 13.00
- sovittiin varattavaksi lisäkokous 30.5. klo 10.00 – 12.00
- Raportin julkistus ajoitetaan 13.6. alkavalle viikolle.